

SAYI:1

2026 OCAK

YALOVA ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ

OCAK AYI ANALİZ SAYISI

ÖNSÖZ

Değerli Okur,
Yalova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencileri olarak, dünyayı anlama ve anladıklarımızı doğru şekilde anlamlandırma çabamızın sonucu olan 2026 Ocak ayı analizimiz ile karşınızdayız. Değişen ve gelişen dünyada uluslararası ilişkiler disiplininin bir parçası olarak. Küresel belirsizlikler, hegemonya savaşları, ve yeni fırsatların iç içe geçtiği bu dönemde; derslerde öğrendiğimiz teorik bilgilerimizin ötesine geçerek güncel gelişmeler ile harmanlayıp bu sayfaları oluşturduk. Yazılan analizlerimizin ilginizi çekmesini umuyor, keyifli okumalar diliyoruz.

Yalova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dergi Ekibi

GİRİŞ

Önsöz

01

AMERİKA BÖLGESİ

Celal ÇEPOĞLU

02

ORTA DOĞU BÖLGESİ

Dilanur AKÇİN

03

ASYA-PASİFİK

Semra AÇIKEL

04

BATI AVRUPA

Esin BEKTAŞ

05

TÜRK DÜNYASI

Bertan ÜNAL

06

RUSYA-KAFKASYA

Zeynep HUBAR

07

GRÖNLAND ERIYEN BUZULLAR SERTLEŞEN GÜÇ MÜCADELESİ

GRÖNLAND - GÜİK HATTI - ARKTİK JEOPOLİTİĞİ

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

Grönland'ın başkentinde ABD konsolosluğu önünde protestocular (REUTERS)

2026 yılında okyanusların temelleri yeniden şekilleniyor. Bu, denizler üzerindeki eski hakimiyet mücadelesinin yeni bir aşamasının başlangıcını işaret ediyor. Kuzey Kutbu'ndaki eriyen buz tabakaları yeni ticaret yolları, stratejik kaynaklar ve askeri bir satranç tahtası açıyor. Bu süreç tesadüf değil, Kuzey Kutup bölgesi dünyanın geri kalanından dört kat daha hızlı ısınıyor ve kaçınılmaz olarak büyük güçlerin rekabetini kuzeye çekiyor.

Rusya bu stratejik değişimi fark eden ilk aktörlerden biriydi. Donanması, fark edilmeden buzun altından geçebilen ve Kuzey Amerika'yı hedef alabilen nükleer denizaltıları içeriyor. Moskova, Kuzey Kutbu'nu 2022 deniz doktrininde en yüksek stratejik önceliği olarak belirledi. 2007'de okyanus tabanına asılan Rus bayrağı ve 2014 ile 2019 yılları arasında inşa edilen yüzlerce tesis, bölgenin artık Rus donanması için bir "nükleer omurga" olduğunu kanıtıyor.

Ancak, Kuzey Kutbu için mücadele sadece askeri değil, aynı zamanda önemli bir ekonomik cephede. Çin ve Amerika Birleşik Devletleri, buz eridiğinde açığa çıkan nadir toprak elementleri için şiddetli bir rekabete giriyorlar. Neodimyum, praseodimyum, terbiyum ve disproyum gibi mineraller elektrikli araçlardan rüzgar türbinlerine, bataryalardan savunma sanayine kadar kritik sektörlerin temel taşlarını oluşturmaktadır. Çin'in bu alandaki hakimiyeti, Pekin'in küresel teknolojik üstünlüğünü doğrudan beslemektedir. u rekabetin merkezindeki kilit coğrafi noktalardan biri Grönland Adasıdır. Dünyanın en büyük adası olan Grönland'ın yaklaşık yüzde 80'i buzullarla kaplıdır. Ada, 1953'te Danimarka Krallığı'na ilhak edildi ve 1979'da özerklik kazandı. Soğuk Savaş sırasında Amerika Birleşik Devletleri, Sovyet tehdidine karşı koymak için Grönland'a askeri üsler ve nükleer silahlar konuşlandırdı.

. Savaştan sonra gündemden düşen ada, Rusya ve Çin'in Kuzey Kutbu'na olan ilgisinin güçlenmesiyle yeniden stratejik bir merkez haline geldi. Grönland, Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'daki müttefiklerine lojistik destek sağladığı GIUK hattında.

Çin etki alanını genişletmek için adımlar atıyor. 2017'de Pekin'in altyapı projeleri ABD müdahalesiyle karşı karşıya kaldı. Washington, Çin'in madencilik yatırımlarını ve stratejik girişimlerini sistematik olarak engelledi. Buna rağmen Çin, Rusya ile "Buzdan İpek Yolu" fikrini hayata geçirdi. Bu yol, Kuzey Kutbu'ndan geçen yeni rotalarla mesafeyi azaltırken, Çin'i Süveyş ve Malakka gibi ABD kontrolündeki geçişlere bağımlılıktan kurtarıyor.

ABD'nin resme tepkisi keskinleşiyor. Donald Trump, 2019'da Grönland'ı satın alma fikrini gündeme getirdi, ancak bu girişime karşılık verilmedi. Buna rağmen Amerika Birleşik Devletleri 2020'de Nuuk'ta Konsolosluğunu açtı ve Kuzey Kutbu koşullarına uygun askeri birlikler kurdu. 2024 yılında buz kırıcı gemilerin üretimi için Kanada ve Finlandiya ile işbirliği anlaşması imzalandı. Trump, 2025'in başında Grönland'ı satın alma ve güç kullanma arzusunu yenileyebileceğini şiddetle ima etti.

Ocak 2026'daki Davos Forumu, bu tartışmaların yankı bulduğu yerd. Kuzey Kutbu, iklim sorununun ötesine geçerek jeopolitik ve güvenlik açısından değerlendirildi. ABD'nin Maduro'nun ele geçirilmesiyle Venezuela'ya müdahale eşiğini düşürdüğü algısı, Grönland gibi siyasi geleceği tartışmalı bölgelerin daha kırılgan hale geldiği görüşünü pekiştirdi. Bu endişeler ise kısa sürede Paris'te somut bir yanıt buldu.

28 Ocak 2026'da Paris'te Macron, Frederiksen ve Nielsen bir araya geldi. Macron, Kuzey Kutbu'nun askeri açıdan ihmal edilemeyeceğini vurgularken; Frederiksen, Avrupa'ya ortak hareket çağrısı yaptı. Grönland Başbakanı'nın masada olması, adanın özneleştiğini ve kararların artık Kopenhag-Washington hattını aştığını göstermektedir.

Arktik'te egemenlik ve müdahale kavramlarının iç içe geçtiği bir güç mücadelesi yaşanıyor. Trump'ın yaklaşımı klasik realizmin çıkar mantığıyla uyumluyken; Avrupa, bunu çok taraflılıkla dengelemeye çalışmaktadır. Küresel ısınma artık yalnızca sonuç değil; doğrudan jeopolitik bir sebeptir. Buzulların yarattığı fırsatları, bu erimenin sorumlusu olan küresel güçler paylaşmaktadır. Sonuç olarak baktığımızda, Grönland, büyük güçlerin küresel düzen mücadelesinin en net sahnesi oluyor. ABD bu noktada Rusya ile askeri, Çin'le ekonomik rekabet yürütürken; Pekin ve Moskova iş birliğini derinleştiriyor. Sudan'dan Grönland'a uzanan örnekler, jeopolitiğin her zamankinden daha belirleyici olduğunu gösteriyor.

Celal ÇEPOĞLU

PARÇALI SURIYE'DEN MERKEZİLEŞMEYE

ENTTEGRASYON - MERKEZİ OTORİTE - SINIR GÜVENLİĞİ

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

Suriye'nin geçici devlet başkanı Ahmed Şara, 18 Ocak anlaşmasını imzalıyor. (Rami Alsayed/NurPhoto via Getty Images)

Suriye'de 2011'den itibaren devam eden iç savaşın en önemli dönüm noktası 18 Ocak 2026 tarihinde imzalanan 'Tam Entegrasyon Mutabakatı' ile yaşandı. Bu anlaşmaya göre Kuzeydoğu Suriye'deki idari kontrolün, stratejik enerji sahasının ve sınır kapılarının merkezi otoriteye devredilmesini ve SDG'nin bireysel olarak Suriye ordusu ve güvenlik güçlerinin merkezi komuta altına alınması gerekiyor. Ama bu süreç diplomasi kadar güvenlik sorunlarıyla da ortaya çıkmaktadır.

Tarihsel olarak incelendiğinde; 2011'de başlayan iç savaşın ardından Suriye özerk yapılar olarak parçalanmışlık yaşadı. Bunlar; Şam merkezli hükümet, muhalif silahlı güçler ve kuzeydoğuda SDG'dir. 2025'in ikinci yarısında Gazze'de yükselen bölgesel gerilimin yarattığı baskı hem Şam yönetimini hem de kuzeydeki aktörleri mevcut hali korumaya yönelik kararlar vermeye itmiştir.

2026 Ocak ayında Suriye ordusu, aşiret güçlerinin de desteğini alarak Rakka ve Deyrizor başta olmak üzere enerji ve lojistik açıdan kritik bölgelerde başlattığı askeri hareket sahadaki güç dengelerini tamamen değiştirmiştir. İlerleyen zamanda 18 Ocak 2026 tarihinde SDG'nin orduya dâhil edilmesini ve kontrol ettiği alanların devrini öngören mutabakat ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, 20 Ocak 2026'da Kamışlı hattında, Türkiye'ye ait sembollere (bayrak) yönelik fiziki müdahale ve protestolar yaşanmıştır. BBC'nin haberine göre bu eylemler Ankara'da kasıtlı provokasyon ve ulusal güvenlik meselesi olarak değerlendirilmiştir. Üst düzey yetkililer olayı yalnızca diplomatik bir gerilim olarak değil; siyasi ve hukuki olarak da ele aldılar.

Türkiye, SDG ve YPG'yi PKK uzantısı olarak görmeye devam etmektedir. Bundan kaynaklı olarak da bayrak saldırısı gibi eylemler sadece sembolik bir provokasyon değil, terörle mücadele ve sınır güvenliğini sağlama konusunda da ele alınmaktadır.

Suriye'de 18 Ocak 2026 tarihinde imzalanan Tam Entegrasyon Mutabakatı ve Kamışlı hattındaki olaylar, uluslararası hukukun iki temel unsuru olan 'devlet egemenliği' ve 'insan haklarının korunması' ilkelerini tekrar hatırlatmıştır. Birleşmiş Milletler Şartı ve 2254 sayılı BMGK kararınca Suriye topraklarının bütünlüğü esastır. Bununla birlikte, bu bütünlüğün yeniden inşa edilme sürecinde atılan adımların uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları hukuku ile uyumu küresel aktörler tarafından izlenmektedir. Birleşmiş Milletler, otorite devrinin şeffaf ve güvenilir olması ve yerinden edilmiş kişilerin güvenli geri dönüşünü zorlaştırmayacak hukuki boşlukların yaratılmaması gerektiğini belirtmektedir. ABD ve AB, The New York Times ve BBC raporlarına göre; Batılı aktörler Suriye'nin egemenliğini tanımakla birlikte, SDG ile imzalanan mutabakatın yerel yönetimlerin geleceği ve azınlık grupların hukuki statüsü açısından güvenceler içerip içermediğine tartışmaya açmaktadır.

Sonuç olarak, 18 Ocak Mutabakat'ı, Suriye İç Savaşı'nın askeri sürecinin kapandığını ve onun yerine devletleşme sürecinin başladığının göstergesidir. Fakat Kamışlı hattı, sahadaki güvenliğin halen kırılgan olduğunu ve provokasyonlara açık olduğunu bize gösterir. 24 Ocak 2026 tarihi itibarıyla ateşkesin bir ay daha uzatılması, tarafların doğrudan bir çatışma yerine diplomatik yollarla ilerlemek istediklerini bizlere göstermektedir. Kalıcı istikrar ise, uluslararası hukuk normlarının tüm taraflarca kabul edilmesiyle mümkün olacaktır.

Dilanur AKÇİN

ÇİN VE TAYVAN GERİLİMİ

TEK ÇİN İLKESİ - GÜÇ DENGESİ - GÜNEY ÇİN DENİZİ

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

Çin-Tayvan gerginliği, 2025'in sonu ve 2026'nın başındaki askeri faaliyetlerle yeniden tırmandı. ABD'nin 19 Aralık 2025'te Tayvan'a 11,1 milyar dolarlık silah satışına yanıt olarak Çin, 30 Aralık'ta "Adalet Misyonu 2025" tatbikatını başlattı. Euronews'e göre, Tayvan'ın kuzey ve güney kıyılarında gerçekleştirilen canlı çekimler, olası bir deniz ve hava ablukasının provası niteliğinde. Çin iha'larının Ocak 2026'da Pratas Adaları yakınında tespit edilmesi, gerginliğin tatbikatların ötesine geçtiğini kanıtlıyor.

Tarihsel olarak baktığımızda Tayvan, 1895'teki Çin-Japon Savaşı'ndan sonra Japon himayesinden II. Dünya Savaşı'na transfer edildi. II. Dünya Savaşı'na devredildi. II. Dünya Savaşı'nın sonunda kurtarıldı ve Milliyetçi Parti'nin (KMT) kontrolü altına girdi. 28 Şubat'ta yerli halkla KMT arasındaki gerilim, "28 Aralık" ayaklanmasıyla doruğa ulaştı. Hemen ardından başlayan iç savaş, 1949'da Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) zaferiyle sonuçlandı. Mao Zedong, 1 Ekim 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'ni ilan ederken, Çan Kay-şek liderliğindeki mağlup KMT üyeleri Tayvan'a sığındı ve Taipei'yi başkent ilan etti. 1949 yılından günümüze kadar devam eden bu egemenlik çatışması, son tatbikatlarla yeni bir boyuta taşınmıştır. Çin Doğu Harekat Komutanlığı, bölgedeki deniz ve hava sahasını etkileyen canlı ateşlemenin Tayvan'ın kuşatılması üzerindeki stratejik etkisini sürdüreceğini açıkça ortaya koyuyor.

Komuta, Çin'in bilinmeyen bir noktasından denize ateşlenen mobil PCH-191 roketatar sisteminin görüntülerini yayınladı

Tayvan Cumhurbaşkanı Lai Ching-te, birliklerin savunmaya hazır olduğunu öne sürdü, ancak Taipei yönetimi gerginliği tırmandırmak istemedi. Pentagon taslak raporuna göre Çin, 2027 yılına kadar Tayvan'a karşı savaşı kazanmak için askeri kabiliyete ulaşmayı hedefliyor. Bu tarihin önemi, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yıl dönümüdür. bu yılın tesadüflerinden kaynaklanıyor. Yeni Yıl konuşmalarında her iki lider de bu süreçte atıfta bulundu. Lai Ching-te baskıya boyun eğmeyeceklerini ve bağımsızlıklarını koruyacaklarını belirtirken, Xi Jinping Tayvan'ın ilhakının "kaçınılmaz" olduğunu belirtti. Çin insansız hava aracının Pratas Adaları'na yaklaştığı tespit edildi ve sekiz dakika boyunca hava sahasında uçtuğu değerlendirildi. Açıklamada, "Uyarının ardından uçak saat 05.48'de hareket etti. Halk Kurtuluş Ordusu'nun kışkırtıcı eylemleri bölgesel istikrarı baltalıyor ve uluslararası hukuk normlarını ihlal ediyor." denildi. Bakanlık, ordunun sürveyansı sürdüreceğini ve savaşa hazırlık kurallarına uygun olarak karşılık vereceğini belirtti.

Çin-Tayvan gerginliği, gerçekçi ve yeni-gerçekçi teori kapsamında bir güvenlik ikilemi olarak değerlendirilmektedir. Çin, Tayvan'ı egemen topraklarının bir parçası olarak görürken, Tayvan tanınmamasına rağmen devlet kapasitesini korumaya çalışıyor. ABD'nin askeri desteği adanın güvenliğini artırırken, Çin tarafından egemenliğe müdahale olarak algılanıyor. Bu durum tarafların savunma odaklı hareketlerine yol açmaktadır. Çin-Tayvan gerilimi adına gelecek öngörüler ise ABD-Çin rekabetinin artması ve bu durum sonucunda Tayvan Boğazı'nın güç mücadelesi hâline gelebilir olmasını işaret etmektedir. Euronews ve Reuters analizlerine göre 2027 yılı, Çin açısından kritik olacaktır. Ancak olası bir doğrudan çatışmanın ekonomik ve siyasi maliyetleri göz önüne alındığında, tarafların savaşı tetiklemeyen stratejiler izlemeye devam etmesi olası görünmektedir.

Semra AÇIKEL

BATIDAN DOĞUYA KAYAN DÜNYADA AVRUPA BİRLİĞİ

İTTİFAK ÇATLAĞI - BAĞIMLILIK - STRATEJİ ARAYIŞI

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

KEYSTONE / LAURENT GILLIERON

Avrupa, 300 yıllık süren hegemonyasından sonra bugün; Çin ile rekabet, Rusya ile savaş, ABD ile güvensizlik içine sıkışmış bir aktöre dönüşmüştür. Son 20 yıldaki gerileme süreci incelendiğinde grafikler, maksım en çok açıldığı yerin 2008 ekonomik krizi olduğunu göstermektedir. Bugünse, Avrupa'nın üretim üssü olan Almanya'nın bunu Çin'e kaptırması ve sermaye malları konusunda cari açık vermesi (100 milyar dolar ticari açık), Avrupa'nın gerilediğini kanıtıyor. Bir diğer etken ise 2021 ve 2022 yılında, özellikle de COVID-19 pandemisinin etkisiyle azalan çalışan nüfustur. Teknoloji alanındaki verimliliğin düşüşü de önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknofeodal yarışta AB şirketlerinin azlığı, bulut sermayesine sahip şirketin olmaması da rekabette geriye düşmesini sağlıyor. Yakın tarihte yaşanan bu gelişmeler ile birlikte, 2026 Ocak ayında Avrupa Birliği adına oldukça sıcak fakat kenetleyici gelişmeler yaşanmıştır.

ABD ve Avrupa arasında bir kopuş yaşanan Ocak ayında Avrupalılar, Donald Trump'ın Grönland'ı ilhak etme tehditlerine karşı adayı savunmaya çalışırken bir yandan da ABD'nin Ukrayna savaşında desteğini kaybetme korkusuyla son derece hassas bir denge kurmaya çalıştı. Yetkililer, bu ince çizgi üzerinde ilerlerken Trump ile açık bir çatışmaya girmenin riskli ve sonuçsuz olacağı görüşündeydiler. Avrupa, Ukrayna'ya en fazla mali ve askeri destek veren taraf olsa da kıtada kimse; ABD silahları olmadan Rus işgaline direnebileceğine ya da Washington masada olmadan savaşın sona ereceğine inanmıyor. Bu durumda, "dikkatli sessizlik" stratejisi ile ilerletildi; çünkü Avrupa'nın temel önceliği, Ukrayna'yı desteklerken aynı zamanda da kendisini korumaktı. Ancak ABD'deki siyasi belirsizlik Avrupa liderleri tarafından ciddi bir risk olarak görüldü.

ABD- Avrupa ittifakının küresel ekonomik düzenin kritik bir parçası ve parçalanıyor olması çok önemli söyleminde bulunan IMF'in eski genel müdür yardımcısı Gita Gopinath, ayrıca küresel düzenin 'yüzyılda bir kez' çöküşünün hemen başında olabileceğini belirtti. Bu noktada bir diğer dikkat çeken açıklama ise Mers'ten geldi: "Pax Americana bitti ve kabul etmek lazım. Artık Amerika bizi korumayacak ve bu Trump gittikten sonra da değişmeyecek." söyleminde bulundu. Diğer liderler ise bu sarsıntıların onarılıp onarılamayacağı hakkında farklı görüşlere sahipti.

Ay içerisinde tansiyonun en yüksek olduğu dönemlerde, ABD'nin ticari şantajlarına karşı Avrupa'dan da tepkiler yükseldi. Trump'ı ilhak planından vazgeçirmeye ve transatlantik ilişkileri kurtarmaya yönelik diplomaların yanı sıra her ihtimale karşı Çin odaklı tasarlanan ancak hiç kullanılmamış 'Zorlayıcı Eylemlere Karşı Önlem Mekanizması' (Anti-Coercion Instrument) kamuoyuna duyuruldu. Bu araç, birden çok ekonomik sektörde geniş çaplı misilleme yapılmasına imkân tanıyordu.

Trump'ın Grönland için planları, Avrupa'daki aşırı sağ partiler ile arasındaki uzun süredir güçlü görünen ittifakta da ciddi bir çatlak yarattı.

Kısa bir süre önce Avrupa'daki aşırı sağ partiler, Trump'ın seçilmesini 'Make Europe Great Again' sloganıyla kutluyorlardı ancak yaşanan gerilim, ideolojik yakınlığın tek başına kaygıları bastırmaya yetmediğini gösterdi. Avrupa'nın doğusundan ise daha temkinli bir tutum sergilendi. Macaristan Başbakanı Victor Orban, Trump'a yönelik en ufak bir eleştiriden dahi kaçındı. Tüm bu tartışmalarla birlikte ayın sonuna doğru ABD ve Çin karşısında rekabet gücü sarsılan Avrupa'nın; tarife baskılarıyla birlikte Hindistan ile ucuz sanayi üretimini, MERCOSUR ile de gıdayı ve ham maddeyi garantiye almak istemesi önemli gelişmeler arasında ilk sıralara yerleşti.

Esin BEKTAŞ

TÜRK DÜNYASI'NIN YENİ İŞBİRLİĞİ ARAYIŞI VE TÜRKİSTAN COĞRAFYASININ FIRSATLARI

Y U M U Ş A K G Ü Ç - E N E R J İ A L T E R N A T İ F İ - Ç E V R E L E M E

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

TOKYO ZİRVESİNDEN BİR KARE (TRT AVAZ)

19–20 Aralık 2025 tarihinde Japonya ev sahipliğinde gerçekleştirilen Tokyo Zirvesi’nde; Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Tacikistan cumhuriyetlerinin devlet başkanları ağırlandı. Japonya Dışişleri Bakan Yardımcısı Arfiya Eri, Türk dünyasına ilişkin yaptığı açıklamada Japonya’nın Türk Devletleri Teşkilatı’na farklı statülerde katılımının mümkün olduğunu düşündüklerini ifade etti.

Tarihsel olarak bakıldığında, Japonların Osmanlı topraklarını ziyaretleri ve 1890’daki “Ertuğrul Fırkateyni Faciası” ile ilk İslam Dünyası–Japonya teması ile gerçekleşmiştir. Japonya’nın bölgede rekabet hâlinde bulunduğu Rusya ve Çin’in hâkimiyet alanında bulunan Türkistan coğrafyasında, I. Ve II. Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş dönemi boyunca bölgede “Pan-Türkizm” ve “Pan-İslamizm” politikalarını desteklemesiyle bölge Japonya’nın propaganda alanı hâline gelmiştir. Bunun beraberinde, Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla 1991 yılından itibaren kurulan Türk devletleriyle ilişki kurma ve geliştirme süreci başlamışken, 2004’ten itibaren Türk Dünyası–Japonya ilişkileri farklı alanlarda iş birliklerine dönüşmüştür.

Japonya’da gerçekleştirilen Tokyo Zirvesi sonrası açıklamalarda bulunan Eri: “Gelecekte diğer Türk devletleriyle de daha kapsamlı ilişkiler kurmayı faydalı görülmektedir.” sözleriyle Japonya’nın; başta tarihsel iş birlikleri vesilesiyle Özbekistan ve Kazakistan olmak üzere Türkistan bölgesinde daha aktif rol oynayacaklarını belirtmiştir.

japonya’da özellikle 19 Eylül 2011’de yaşanan nükleer enerji karşıtı eylemler sebebiyle aktif hâle getirilemeyen nükleer enerji santrallerine alternatif olarak Türkistan coğrafyasında bulunan doğal gaz, petrol, uranyum, kömür ve değerli maden unsurları, ilişkilerin iş birliğine ve ticarete dönüşmesinde önemli rol oynayabilecektir.

Açıklamasında kişisel kimliğine de vurgu yapan Eri, Türk dünyasıyla olan bağın sadece diplomatik değil, aynı zamanda kimlik temelli olduğunu belirtmiştir. Eri, bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir: “Özellikle etnik olarak Uygur Türklerini temsil ediyorum; biz de Türk dünyasının bir parçasıyız.”. Bu söylemiyle bölgede rakiplerinden biri olan Çin’in kontrolünde bulunan Doğu Türkistan topraklarında yaşayan Uygur Türklerini merkeze alarak gündeme getirmiştir. Japonya’nın iş birliklerini derinleştirerek değerler üzerinden Çin’in arka bahçesinde de rakip üreterek Çin’i çevrelemeye ve dikkatini Pan-Asya’dan Türkistan coğrafyasına çekmeye çalıştığını nitelendirebilir.

Batılı devletlerin ve Japonya’nın, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı kurulduktan itibaren Türkistan coğrafyasına verdikleri önemle birlikte, ekonomik yatırımlar ve iş birlikleriyle bölgedeki Türk cumhuriyetlerinin gelişimlerini önemli derecede desteklediklerini görmek mümkündür. Bu gerçekleşen güçlü bağlara sebep olarak Japonya ve Türk devletleri için ortak tehdit olan ve Amerika Birleşik Devletleri ile yeni bir Soğuk Savaş denebilecek rekabet yaşayan Çin’e karşı, Heartland’a komşu olacak şekilde yeni bir TDT tehdidi oluşturma stratejisi yatıyor olabilir. Başta Trump’ın ve Japonya’nın, Çin’in arka bahçesinde olan Türkistan coğrafyası ve egemenliği altında bulunan Türk-Müslüman kesimle yumuşak güç politikası uygulayarak müdahale edebilmek için bölge ile ilişkilerini derinleştirmeyi amaçlamış bulunabileceği ifade edilebilir.

Bertan ÜNAL

RUSYANIN UKRAYNANIN ENERJİ ALTYAPISINI STRATEJİK OLARAK HEDEF ALMASI

SAVAŞ SUÇU - ENERJİ TERÖRÜ - NÜKLEER RİSK

Issue No. 01

Ocak 2026

Yalova Üniversitesi

RUSYA DEVLET BAŞKANI VLADİMİR PUTİN

18 Ocak 2026 sabahı Rusya; 300'den fazla insansız hava aracı, balistik ve seyir füzesi ile Ukrayna'nın Kiev başta olmak üzere Kharkiv Oblast, Sumy Oblast, Chernihiv Oblast gibi pek çok merkezin altyapı sistemini hedef aldı. Kiev Başkanı Vitali Kitschko, saldırının başkentte 5.600'den fazla apartmanın ısınmasını devre dışı bıraktığını söyledi. Ukrayna son yıllardaki en soğuk kışlarından birini yaşarken sıcaklıklar eksi 20 dereceye kadar düştü. Soğuk kış koşullarında yaşanan elektrik kesintisi ve ısıtma sistemlerindeki aksaklıklar, sivil vatandaşların zor anlar yaşamasına sebep oldu.

Sivillerin olaydan etkilenmesi üzerine Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk: " Bunlar durdurulmalı. Sivilleri ve sivil altyapıyı hedef almak, savaş kurallarının açık bir ihlalidir. " diyerek saldırıyı kınadı. Dışişleri Bakanı Andrii Sybiha, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'i sert dille eleştirdi: " Savaş suçlusu Putin; kadınlara, çocuklara ve yaşlılara karşı soykırım yapmaya devam ediyor." dedi. Sadece altyapının değil, nükleer santralin de zarar gördüğü Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) tarafından tespit edildi. Çernobil Nükleer Santrali'nin tüm dışı elektrik beslemesini kaybettiğini, ayrıca diğer nükleer santrallere enerji sağlayan iletim hatlarının da saldırıdan etkilendiği bildirildi. IAEA Genel Direktörü Rafael Grossi, durumun yakından takip edildiğini belirtti.

Tarihsel olarak bakıldığında, 2014 yılında Ukrayna; egemenliğini pekiştirmek ve güvenliğini sağlamak için Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya yaklaştı ve iyi ilişkiler kurma yoluna girdi. Ukrayna'nın NATO desteği alması; Rusya tarafından nüfuz kaybı ve güvenlik çevresinin daralmasından dolayı bir tehdit olarak algılandı.

Ukrayna'nın askerî kapasitesini güçlendirmesi ve Batı'dan askerî ve siyasi destek alması, Rusya'nın kuşatılma algısını güçlendirdi. Rusya; kendini koruma ve güç dengesini sağlama amacıyla 2022 yılında Ukrayna'ya saldırdı. Ukrayna'nın NATO desteğini almaya devam etmesi, Rusya'nın kendi gücünü koruma ve devletin hayatta kalma prensibine odaklanmasını güçlendirdi.

18 Ocak 2026'da Ukrayna'nın enerji altyapısının hedef alınması ve sivillerin de olaydan etkilenmesinin devlet üzerinde baskının artıracaklarını bilen Rusya, sadece askeri değil, ekonomik olarak da Ukrayna'nın direncini kırmak istedi. Savaş maliyetinin Ukrayna için arttırılmasının amaçlanması; artık günümüzdeki savaş anlayışının sadece askeri odaklı değil, ekonomik ve psikolojikte olduğunu kanıtladı.

Ancak sivillerin dolaylı yoldan bile olsa zarar görmesi uluslararası hukuka aykırıdır. 3 Mayıs 2016'da kabul edilen Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 2286 sayılı kararının 2. maddesine göre "sivil nüfusun ve sivil nesnelerin korunması", uluslararası hukuk açısından önem teşkil etmektedir ve bağlayıcı bir karar olarak devletlerin karşısına çıkmaktadır.

Rusya'nın tutumunun uluslararası ilişkiler çerçevesinden değerlendirilmek, durumun iç yüzünü anlamaya yardımcı olacaktır. Ülkelerin kendi kendini koruma içgüdüğü uluslararası sistemin anarşik olmasından kaynaklanmaktadır. Kenneth Waltz'ın Yapısal Gerçekçilik (Structural Realism) teorisine göre, anarşik düzende devletler kendini koruma ve devletin hayatta kalmasına odaklanır ve güç dengesini sağlamaya çalışırlar.

Bu bağlamda Rusya - Ukrayna savaşının temeline bakıldığında; karşılıklı güç arayışının ve güç dengesinin sağlanmaya çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, iki devletinde kendini koruma çabaları ciddi bir güvenlik ikilemi krizine yol açmaktadır.

Zeynep HUBAR

